

Gospođar in gospođinja

LETO 1935

6. MARCA

STEV. 10

Še enkrat: sadjar v marcu

III.

V prejšnjih člankih pod gorenjim zaglavjem smo v duhu obdelali stare sadovnjake in mlajše nasade in sicer v kolikor zadene zunanost dreves, torej v glavnem trebljenje krone, snažnje vej in debela ter obrezovanje vrhov mladega sadnega drevja. Danes pa še dve važni zadevi, ki jih zaveden sadjar pod nobenim pogojem ne bo opustil. V mislih imamo splošno zatiranje sadnih zajedavcev in gnojenje.

Velika večina sadnih zajedavcev živalskega rodu prebije zimo v raznih skrivališčih po drevju ali pa pod drevjem v zemlji. Dokler se v drevju ne začne pojavljati novo življenje, se tudi zajedavci (razen zajca in voluharja) drže po svojih skrivališčih in zatišjih. Šele proti koncu marca, ko je vsak dan topleje in se bo začel sok gibati pod lubjem, se prebude tudi zajedavci — eni prej, drugi pozneje — kakršno pašo ima ta ali oni. Listne ušice n. pr. se zbirajo v gručah na koncu vejic, še preden se jame brstje razprezati. Goseničice zimskega pedica se bodo izlegle takoj, ko se bodo pokazali po vejah prvi sledovi zelenja. Cvetožer bo prilezel iz skrivališča mnogo prej, preden se bo cvetno brstje razpustilo. Ličinka jabolčnega zavijača se bo pa šele zabubila, ko bo drevje že cvetelo. Njej se pač nikamor ne mudi, ker metuljček pred junijem nima še kam odlagati jajčec. Kratko malo: vsa ta golazen bo oživela in nestrpnost čakala, da se ji pogrne miza za njeno požrešno gostijo. Zato je prav ta doba — povprečno druga polovica marca — najugodnejši čas za splošno zatiranje sadnih zajedavcev.

Ta posel opravimo na ta način, da drevje obrizgamo temeljito od vseh strani s kako ostro tekočino, ki zanesljivo zamori vso škodljivo golazen, ki je sedaj, ko se je zdramila od zimskega

spanja, mnogo bolj občutljiva, nego pozimi in ji je sedaj tudi laže priti do živca, ker je zlezla iz zatišja in se nahaja po vejicah, vejah in po deblih.

Sredstev za škropljenje drevja dokler je golo, je jako mnogo in je izbira za preprostega sadjarja zelo težka. Mislim, da bo še najbolje, da se držimo preizkušenega in po vsem svetu priznanega arborina. Raba tega sredstva je tako preprosta, da je kakšna pomota in škoda na sadnem drevju skoro nemogoča. Na liter arborina vzamemo 7, 8 ali 9 litrov vode, pomešamo, pa je škropivo gotovo. Najbolje opravi tisti, ki z dobro škropilnico drevje od vrha do tal obrizga. Brez škropilnice z močnim pritiskom je pa to nemogoče. V tem slučaju pa vsaj temeljito namočimo z omenjeno mešanico vse debelejšje veje in debela. Arborinovi brozgi naj se ne primešava nobeno drugo sredstvo, zlasti pa ne apno. S tem bi se brozga le pokvarila. 8—10 odst. arborinova brozga je neprimerno bolj učinkovita nego apneni belež.

Seveda stroškov je nekaj s tem delom, toda če se opravi temeljito in o pravem času, se stroški in trud obilo povrne. Vsaj tisto drevje, ki obeta pridelek, treba obdelati s škropivom. Ko začne drevje brsteti in cvetno popje že razpreza, je za škropljenje z arborinom prepozno.

Sedaj pa še gnojenje! Menda ga ni več sadjarja, ki bi še podvomil, če je gnojenje sadnega drevja res potrebno ali ne. Če pomislimo, da ostane sadno drevo vse svoje življenje na istem mestu, moramo uvideti, da mu je gnojenje še bolj potrebno nego pri drugih rastlinah. Odkod pa naj jemlje snovi za les, listje cvetje in še posebno za plodove, če mu ne bomo redno vračali v obliki gnoja, kar nam daje v obliki sadja.!!

Kdaj, kako in s čim gnojimo? Največ bi dosegli, ko bi gnojili poleti, ker

s tem bi najbolj pospeševali tvorbo cvetnega brstja, ki se razvija čez poletje za drugo leto. V naših razmerah pa je to malokje mogoče, ker raste sadno drevje izvečine po travnatem svetu. Zato gnojimo sadovnjake najčesče čez zimo ali zarana spomladi. Sedaj je zadnji čas, da bo učinek še le-tos viden.

Gnojimo na razne načine, kakršno je sadno drevje in kakoršno je gnojilo. Posameznemu drevesu najboljše postrežemo, ako skopljemo izven drevesnega kapa okrog in okrog drevesa 20–30 cm širok in prav tako globok jarek, ki ga napolnimo z dobrim kompostom ali predelanim gnojem in potem jarek zopet zaravnamo. V strujenih, starejših nasadih pa ne kaže, da bi gnojili posameznemu drevesu, ampak razdelimo gnojilo — najsi bo že kakoršnokoli — enakomerno po vsem zemljišču. Le kolobarjev okoli debel se ogiblujemo.

V mladih nasadih pa gnojimo posameznemu drevesu tako, da razdelimo gnojilo pod drevesom nekoliko dlje nego segajo veje. Dve, tri leta stara drevesa gnojimo, če treba, po robu kolobarja, ki naj ima v premeru vsaj pol-druhi meter.

S čem bomo sedaj gnojili? Predvsem

Brananje travnikov

Med glavne pogoje za pospeševanje živinoreje spada oskrbovanje travnikov in pašnikov, kajti od njih je odvisno uspevanje živine pogledom na krmo. Kakor zahtevajo njivske rastline, da jih negujemo, jim rahljamo zemljo, jim gnojimo, zatiramo plevel okrog njih ter vršimo še druga dela, potrebna za njih nemoteni razvoj, tako koristi tudi travam in deteljam na travniščih, če jim za njih raščo ustvarimo ugodne pogoje. Zal pa, da naši kmetovalci še vse premalo skrbijo za svoje travnike, čeprav potrebujejo ti enako nego kot njive: saj vozijo iz njih leto za letom pridelke, ne da bi jim nadomestili snovi, ki jih jim z njimi odjemljejo. Naravno je, da vsled zanemarjanja peša njih rodovitnost.

Če izvzamemo gnojenje, s katerim povrnemo travniku del s košnjo odvzetih hranilnih snovi, je brananje najvažnejše delo, s katerim zvišamo nje-

hodnjo upoštevanje domača gnojila: hlevski gnoj, kompost in gnojnica. Za hlevski gnoj je sedaj vobče prepozno, razen pri mladem drevju, ki ima še kolobar. Čim bolj predelan in razkrojen je gnoj, tembolj je primeren za sadno drevje. Sveži gnoj naravnost iz hleva je kvečjemu za jesensko uporabo. Najprimernejše gnojilo za sedanji čas je gnojnica, ki jo razvažamo po sadovnjaku, da se enakomerno razdeli po vsem prostoru med drevjem. Prav posebno prija gnojnica pečkastemu drevju, ki ima slabo rast. Koščicastemu plemenu pa utegne preobila gnojnica celo škodovati. Tudi ni primerna za drevje, ki že itak preobihotno raste, pa malo rodi. Za take slučaje bi bilo treba drevju več fosforove kisline in kalija, kateri dve snovi imamo v umetnih gnojilih. V zadnjem času jako hvalijo in priporočajo gnojenje sadnega drevja z nitrofoskalam iz Ruš. To gnojilo ima v sebi vse tri glavne redilne snovi, ki jih povsod primanjkuje v zemlji: dušik, fosfor in kalij. Ker to gnojilo ni drago in hitro učinkuje, ga priporočamo zlasti za drevje, ki obilo rodi. Tako gnojenje, čeprav nekaj stane, se vedno prav dobro izplača. H.

gov pridelek sena in otave. In ravno to delo večina naših kmetov še vedno zanemarlja, četudi nimajo z njim nikakih izdatkov, ampak samo malo truda, zato pa zvišanje donosa travnišč. Zaradi tega bi morala biti travniška brana naših kmetijah bolj cenjena.

Kakšne naloge pa vrši brana na travniku? Brana raztrže travno rušo in omogoči dostop zraka v zemljo; izruje plevel, zlasti mah, ki ovira koristne rastline pri razvoju; razpraska in zrahlja zemljo, da postane bolj rodovitna; poravnava krtine in mravljišča, in s tem olajša košnjo; enakomerno porazdeli kompost in drugi gnoj, ki smo ga prej potrosili, in ga zmeša z zemljo, da se hitreje razkroji in bolje učinkuje. V tako zrahljani zemlji ugodneje vplivata zrak in toplota, voda globlje prodira v tla, da se rastlinska hranila v zemlji boljše in prej razkrajajo ter jih rastline lažje in hitreje uživajo.

Če se z brananjem tudi izruje nekaj koristnih trav in drugih krmskih rastlin, to ne škodi, kajti ostale dobijo več prostora za svoj razvoj, zato bohotneje rastejo. Pri brananju ranjene rastline, n. pr. detelje, poženejo še tem bolje in se krepko razrastejo. Naravno, da na ta način z brano obdelani travniki vržejo boljše košnje in več pridelka. Sicer pa, če z brano ničesar drugega ne dosežemo, kakor samo to, da uničimo mah, se nam to delo bogato izplača.

Kako učinkuje brananje na travnikih, nam zadostno pojasnjuje sledeči, pred nekoliko leti, izvedeni poizkus na zelo zanemarjenem večjem zemljišču, ki je bil razdeljen v štiri enako velike dele, ki so se različno obdelovali in pa gnojili.

1. del negnojen in nebranjen je dal 7,45 q sena; 2. del pognojen toda nebranjen je dal 16,66 q sena; 3. del negnojen in branjen je dal 15,50 q sena; 4. del pognojen in branjen je dal 31,26 q sena.

Te številke jasno povedo, da je pravilno brananje travnikov toliko vredno kakor gnojenje. Zaradi tega je naravnost neumljivo, zakaj večina naših kmetov tako malo pozornosti posveča temu nujnemu relu. Toliko bolj bi se ga morali oprijeti dandanes, ko nimajo denarja za nakup dragih umetnih gnojil za travnišča. Brananje jih vsaj nič ne stane izvzemši nekoliko truda, saj travniško brano dobi itak lahko vsak na posodo, če jo sam nima.

Za brananje travnikov je najpriljavnejša železna travniška brana s pregibljivimi členi in ostrimi zobmi ali noži, ki temeljito raztržejo travno rušo, izrujejo mah in razpraskajo zemljo. Če je potrebno, da se globlje v zemljo zadira, jo še tupatam obremenimo z vrečami peska. Ker si travniške brane ne more kupiti vsak kmet, si lahko pouna-ga na drug način. Skoraj v vsaki vasi gotovo pa v vsaki občini so kmetijska društva ali pa občine, ki imajo po eno ali več takega orodja. Zal pa se pogosto opaža, kako te v kakšnem kotu rjave, namesto, da bi bile pravilno spravljene. Mnogokrat leže tam posabljene leta in leta, ne da bi jih kdo uporabljal, namesto da bi krožile od kmeta do kmeta, iz travnika na travnik. Kohtko koristi bi lahko donesle naši živinorejci, kako izboljšale njeno krmo in zvišale donos travnišča.

Dandanes prihaja v promet največ travniške brane s členki v različni teži od 44, 52 do 60 kg, potem travniške brane z noži, ki travniško rušo in zemljo prerežejo, v teži 67 in 78 kg, končno združene travniške in njivske brane v teži 60 in 88 kg.

Najprikladnejši čas za brananje travnikov je zgodnja pomlad, ko je sneg izginil, tla se odtajala in toliko osušila, da se zemlja ne prijemata več brane. Koristi pa brana tudi jeseni, ker odpre zemljo, da pozimi bolj premrzne in se napije vlage. Po jesenskem brananju je pa priporočljivo še spomlad prevelči travnik, četudi bolj na rahlo.

Kako pa je branati? Za rahla tla in za dobro oskrbcvane travnike zadostuje, če se prevlečejo enkrat po dolžini. Če so pa travniki močno zaraščeni z mahom in drugim plevelom, jih je treba dvakrat prevleči, po dolgem in po čez, da delo več zaleže.

Pomen brananja travnikov za živinorejo so že davno uvidele tudi oblasti, ki so to podpirale s cenejšo oddajo travniških bran kmetijskim organizacijam in občinam. Tudi naša banska uprava je v zadnjih letih na ta način pospeševala pridobivanje krme na travniščih.

L.

Popravek. V četrtem odstavku članka »Pridelovanje in gnojenje krompirja«, ki je bil priobčen na strani 68 v »Gospodarju in gospodinjici« št. 9, z dne 27. februarja 1935, naj se popravi tiskovna pomota v zadnjih dveh stavekih. Glasita se pravilno takole: Navedene manjše ali nižje količine umetnih gnojil zadostujejo, ako smo zadostno gnojili s hlevskim gnojem, drugače pa naj se uporabijo večje količine umetnih gnojil. Uporaba umetnih gnojil je pri pridelovanju krompirja izplača, je vedno rentabilna, da le gnojimo pravilno in pravočasno.

g Prašičji sejem v Ptujju 27. febr. S prašičji je bil sejem dobro založen, toda kupčija je bila slaba. Od 422 pripeljanih prašičev je bilo prodanih le 101. Cene za 1 kg žive teže so bile sledeče: pršutarji 4—5 Din, debeli prašiči 5—6 Din, prašiče za rejo so prodajali po kakovosti od 200—500 Din, 6—12 tednov stare pujske po 60—100 Din enega.

Če si hočeš kaj pridobiti, pazi, da te sonce ne bo našlo v postelji.

Konec zime v čebelnjaku

Čebelarji pričnemo z novim gospodarskim letom prav za prav v jeseni, ko odberemo gotovo število družin za prezimovanje. Te družine nam prinašajo v prihodnje leto novo življenje s tem, da z matico kot glavnim članom družine vzdrže zimski mráz in vse ostale neprilike prezimovanja in ostanejo pri življenju do prvih pomladnih mesecev. I matica i čebele po svojem naravnem nagonu čutijo, da je njihova naloga vzrediti nov zarod preden jih pokosi smrt. Zato se že prav zgodaj, ko zunaj še sneg pokriva zemljo in še mrzla burja brije, naravnost žurijo, da vestno izpolnijo svojo življensko nalogo. Niso sicer vse družine enako brižne glede nove zalege. Nekatere jo imajo nekaj že konec januarja, kar je vsekako zelo zgodaj. Posebno v toplih zimah, kakršna je bila letošnja, najdemo v večini panjev že januarja, gotovo pa vsaj v prvi polovici februarja več ali manj zalege, kakor je pač močna družina. Druge so pa v tem oziru bolj počasne in čakajo raje res toplih dni. Kakor se čudno sliši, smo vendar čebelarji bolj zadovoljni s poslednjimi; razlog je na dlani, če premislimo, da se v trenutku, ko je zaleženo prvo jajčece, mora toplota v gnezdu, ki je dosedaj zadostovala okrog 20 do 25 stopnj Celzija, takoj dvigniti na 36 stop. C. Ako bi se to ne zgodilo, je nemogoče vzrediti kakšno mladino. Če je zunaj živo srebro še znatno pod ničlo, je med zunanjim zrakom in toploto v gnezdu ogromna razlika, ki jo je treba umetno vzdrževati in v ta namen porabiti več medu. Poleg tega imajo novi požrešni želočki ličink vse mogoče zahteve, ki jih stare čebele nimajo: treba je vode, da se pregoti med razreči, treba je obnožine (cvetnega praška), ker je med sam nezanosna hrana brez beljakovin, ki so za razvoj zalege nujno potrebne, treba je, da prično dalevati krmilne žleze v že za ta posej dokaj starih čebelah, ki imajo poleg tega v mrazu še polno drugih skrbi itd. S prvo zalego se zimski mir v gnezdu neha. Čebele začno v skrbi za otroke v zibelkah, izletavati po cvetni prah in po vodo. Če je zunanji zrak hladen in zapiha povrh še mrzla burja, se malokatera vrne. Tako se prične panj strahotno prazniti, pa rav-

no takrat, ko je vsake čebele najbolj škoda. Razumljivo je, da takih navdušenih zgodnjikov nismo prav nič veseli in da jim pri prvi priliki izmenjamo matico, ki je vzrejena v družini pozujakov.

Prvi konec februarja pa navadno najdemo zalego že povsod. Le v izredno ostrih zimah se še za kak teden odrine. Zato pa ob količkaj ugodnem vremenu čebel silijo ven in živahno letijo po svojih opravkih. Takrat je potrebno, da vsak čebelar stopi k svojemu uljniku in skrbno opazuje novo življenje v posameznih panjih. Sedaj se malokdaj toplota že toliko dvigne, da bi bil že mogoč temeljit pregled družin. Edino kar lahko storimo, je snaženje dna; za drugo se moraš pa zadovoljiti pač samo z opazovanjem. Stari, izvežbani čebelarji so pravi mojstri v tej reči! En sam strokovnjaški pogled na zrelo panjo, pa ti že vedo, kako in kaj je z družino. Saj obnašanje čebel vse pove in vse izda! Takoj na prvi pogled ločiš brezmatični panj od normalnega. Hitro tudi ugotoviš, ali se čebele ropajo. Kmalu si na jasnem ali je v panju vse v redu ali ne. Seveda je treba nekaj vaje in prakse. Teh drobnih stvari ne moremo na tem mestu obširneje razlagati zaradi pičlega prostora. So pa zelo zanimive stvari, ki jih mora vsak čebelar vedeti. Kajti v mrzlem in nestalnem vremenu je prav gotovo neumestno in škodljivo na široko panje odpirati in brskati po njih. Kdor še nima izurjenega čebelarskega očesa, naj se potruži h kakemu staremu čebelarju in ga poprosi za šolo!

Najnevarnejše, kar čebelar v panju ugotovi, je vedno, posebno pa sedaj, dvoje: osirotelost (brezmatičnost) in bolezen. Če bi v katerem panju zasledil to ali ono, pa bi mu takoj ne pomagal, boš obenj. Če bi bila povrh bolezen še nalezljiva, je nevarno, da ce ti okuži ves čebelnjak. Zato je treba zlasti o teh dveh pojavih skrbne pazljivosti in velike natančnosti.

Glede osirotelosti so večji del tudi preprosti čebelarji dovolj poučeni. Vendar so pogostokrat zlasti kranjčarji zelo nemarni in brezbrizni, češ, bo že kako. Res je »kako« in sicer tako, da je ob družino. Brezmatični družini v

modernem panju ni težko pomagati. Če je ostala čez zimo kakšna majhna rezervna družinica z matjo, jo kar pridružiš, pa je opravljeno. Za »suhe« matice je pa v tem času navadno velika stiska. Je pa doučaja takšne matice najenostavnejše zdravilo za osiroteli panj. In tudi čisto preprosto, kajti sirote sprejmejo novo matico z največjim veseljem in navdušenjem. Ni je treba zapirati v nikako matično kletko, marveč se enostavno spusti na sat in družina je v redu. Za kranjčica res enostavna zadeva! Ampak matice so v tem času — če se sploh dobe — draga zadeva. Zato se pa tudi »mečki čebelarji, ki jim večno manjka cvenka v žepu, takšnega pr prostega in uspešnega »zdravila« ne poslužujejo. Če pa hočeš čebele rešiti, ne preostane nič drugega več, kakor združitev. Tudi to je preprosto, le za eno družino se čebelarstvo skrči. Kaj hočeš! Če pustiš sirote brez pomoči, jih

boš pač zgubil. Ker jih je pa ravno v tem času najbolj škoda, je veliko bolj prav dodati jih drugi šibki družini in jo tako ojačiti. V modernem A.-Z. panju se dodajo sirote kar s satjem vred, pri kranjčicah se pa združijo z naveznem. Brezmatični panj se brez dna navezne na drugi panj, ki si mu prej odprl v stropu veho. Zgornjemu panju žrelo zapreš in oba dobro odeneš. Čez par dni pustoto (zgornji panj, ki je brez čebel) odstraniš in ga ne postaviš na prejšnje mesto, marveč kam drugam skriješ. Ali ni stvar zelo enostavna? Zares bolj, kakor bi si človek mislil. Zato nikakor ni opravičljiva nemarnost z izgovorom, da je združevanje sitno. Sicer je pa tako: pravemu čebelarju nikoli ni nič preveč sitno. Komur pa je, naj čebelarstvo lepo opusti, ker čebelar ni in ne bo! O boleznih pa nekaj prihodnjč. Lp.

V KRALJESTVU GOSPODINJE

Življenski boj

Resnica je, da se v težkih urah duševne moči delajo bolj kot drugače razvijajo. Napeta moč take ure more človeka privedi dalje kot pa dolgi tedni mirnega dela. S tako silo prebujene, se sproste mirujoče moči v nas in postanejo delujoče, udejstvujejo in šele take moremo vpoštovati. Taka prebujena moč se v boju utrdi.

V našem življenju ni dan dnevu enak in v vsakem dnevu ni ura enaka uri; to pa v prvi vrsti zaradi tega, ker ne vršimo na enak način svojih dolžnosti nasproti Bogu. Večkrat mora Bog svoje pravice z vso strogostjo od nas terjati in takrat se razvijajo naše moči.

Kdor najde v božjem dopadenu svojo srečo, temu menjava zunanjih odnosov ne dela skrbi. Svetniki so dobro razumeli, da bi Kristus svojo slavo v nebesih brez odlašanja zamenjal vnovič s trpljenjem in smrtjo, če bi Oče to zahteval, ali pa človeško odrešenje.

Tudi današnje dni ne moremo ocenjevati po menjavanju veselja in žalosti, po uspehih ali neuspehih, ampak po stopnji in veličini truda, ki ga pri tem prenašamo za Boga. Bog ne zahteva od nas šele dokazov, saj nas pozna

do zadnjega vlakenca naše notranjosti. Resnica pa je, da tisto, kar storimo v času velikih dogodkov, pribaja iz naše najgloblje notranjosti, v katero vsakdanjost nima vhoda.

Naj bi tudi vse to, kar nameravamo žene-matere ob velikih dogodkih evnarističnega kongresa, dvignilo nas in naše družine tako visoko iz vsakdanjosti, da bi videli poslej le eno: delo za Boga in celotno usmerjenost vsega našega dela edino v Boga.

Umivanje oken

Okna umijmo vsaj enkrat na mesec: ob slabem vremenu pa je to potrebno večkrat, kajti od dežja se kaj hitro umažejo; onesnažijo jih pa tudi saje, rauhe, apno (pri beljenju) itd.

Umivat jih ne smemo ob soncu, ker se pod vplivom sončnih žarkov tvori neka kemična izprememba in steklo postane modrikasto. Preden pričnemo z umivanjem, odmaknemo od oken vse predmete, če je treba jih tudi pokrijemo. To delo pa si prihranimo za stalno: imamo okno čisto prosto, t. j. da ne soji nobena reč (pohištvo) pred njim. Zastore snamemo. Čim enostavnejši so, tem manj imamo priprav za umivanje oken.

Nato omedesimo z oken prah, okvirje pa zbršemo z vlažno krpo. Za koticke moramo imeti ostno koničasto krtačico, če jih hočemo osnažiti do čistega. Čim manjkrat je okno predeljeno, tem manj dela je z okvirji, pa tudi z umivanjem stekla, ker se lahko lotimo večje ploskve naenkrat.

Za umivanje stekla pri oknih je dobro, če imamo 2 vedrlici ali drugačni posodi: eno z mlačno vodo, kateri smo pridejali malo salmijaka ali petroleja (špirit privlačuje na šipe muhe, zato ga ne privedamo), drugo z mrzlo vodo; razen tega si pripravimo še krpo ali gobo za umivanje, ter časopisni papir ali usnje za poliranje. Pod vedrlice položimo desko, ali pa kos linoleja (dober je tudi debelejši papir ali lepenka), da ne zmočimo tal.

Z umivanjem pričnemo zgoraj in potezamo navzdol. Umito in izplaknjeno steklo je treba takoj osušiti, sicer postane rado lisasto. Motna mesta poizkušamo očistiti z ostrim kisom ali z razredčeno solno kislino ter temeljito izplaknemo. Apnene madeže navlažimo s kisom, potem pa operemo s čisto vodo. Zamrzle šipe pozimi otajamo s toplo raztopino kuhinjske soli. Madeže od oljnate barve očistimo s stekla s trpentinom, madeže od muh z alkoholom (špiritom) in splaknemo s čisto vodo.

Nazadnje osnažimo še ključice, ako so iz mede. Čistimo jih previdno, da ne zamažemo ravnokar umitega stekla.

KUHINJA

Krompirjeve rezine. Kake štiri dele krompirje olupim, razrežem na kose, ter skuham v osoljeni vodi. Vode naj bo le toliko, da krompir komaj pokriva. Ko je krompir kuhan, ga odcedim in z vilicami dobro zmešam. Mešam z vilicami ob robu lonca, po sredi pa lahko z roko drobim. Na ta način se starejo vsi koščki. V zmečkan krompir zmešam eno celo stepeno jajce, žlico kisle smetane in žlico surovega masla. To testo stremem na desko in pognetem v toliko moke, da postane testo gladko in volno in se ne prijema več rok. Zgneteno testo povaljam v podolgasto klobaso, ter razrežem v dva prsta široke rezine. Te skuham v slani vodi. Kuhane odcedim, stremem na krožnik in zabelim s surovim maslom, v katerem

sem zarumenila žlico drobtin. — Lahke tudi narejeno klobaso zavijem v prtič, skuham v slani vodi ter kuhano razrežem na rezine in zabelim. Nekuhanе rezine lahko tudi ocvrem na masti tako, da so na obeh straneh lepo zarumenele.

Krompirjeva torta. 15 dkg sladkorja mešam s petimi rumenjaki. Ko je dobro zmešano, pridenem en četrt kg kuhanega in zribanega krompirja, sok ene limone in lupinice pol limone. Nazadnje prav narahlo primešam sneg iz petih beljakov in malo žlice moke. Zmes denem v pomazan tortin obod in spečem v pečici. V srednje vroči pečici pustim torto eno uro.

Kruhov budin. 25 dkg drobtinice polijem z en četrt litrom vrelega mleka. Nato primešam 12 dkg surovega masla. Ko se mešanica shladi, pa pridenem osminko rozin in osmi ko malih rozin (evob). Obojim odstranim pečke in jih nekoliko razrežem. Potem primešam 5 dkg drobno zrezanega citronata, noževo konico cimeta in toliko muškata. Nazadnje pridenem še dve celi stepeni jajci in dve žlici konjaka ali ruma. Vso zmes stremem v obliko in kuham v sopari eno uro. Kuhamo polijem z vinsko peno (šato).

Pečena karfijola. Srednjeveliko karfijolo osnažim, operem, ter skuham v slani vodi. Nato jo denem v globoko pomazano skledo in polijem s sledečo mešanico: 5 dkg surovega masla mešam s tremi rumenjaki, dvema žlicama mleka ali smetane in ščepom popra. Po vrhu potremem na debelo zribanega parmezana sira in poskropim z razgretim surovim maslom. Skledo s karfijolo denem v pečico, ki mora biti vroča in pečem 25 do 30 minut. Pečeno karfijolo dam na mizo kot samostojno jed.

g Kmet — prvi in glavni stan na svetu. Po nekem nemškem pisatelju govori kmet tako-le: Preden ste bili vi meščani, bogati, visoki in nizki, sem bil jaz tu. Jaz sem odprl zemljo, jaz sem sejal žito, jaz sem pripravil polje, na katerem ste začeli vi živeti in uspevati s svojo obrtjo, s svojo trgovino, s svojim prometom. Jaz sem dal podlago za pravo, jaz sem stvoril zakon, jaz sem vas branil pred sovražnikom, jaz sem vsa stoletja nosil bremena. Jaz sem drevo, vi ste listi. Jaz sem izvir studenec in vi ste potoki. Jaz sem ogenj in vi ste njega odsev.

GOSPODARSKE VESTI

DENAR

g Denarno tržišče. Denarni trg je še vedno malo živahen, ker je naš izvozni in uvozni promet bolj mrtev. Inozemski denar je v vrednosti prilično stalen izvzemši funta in dolarja na eni in italijanske lire na drugi strani, ki kažejo stalno nazadovanje. Nasprotno je pa zaznamovati porast avstrijskega šilinga. V zasebnem prometu so zadnje dni plačevali povprečno: angleški funt po 221.11 Din, avstrijski šiling 8.30 Din, špansko pezeto 5.35 Din, grške bone po 0.30 Din. — Uradni tečaji na ljubljanski borzi so pa beležili: angleški funt 211.11 Din, ameriški dolar 43.34 Din, holandski goldinar 29.75 Din, nemška marka 17.63 Din, švicarski frank 14.25 Din, Belgijska belga 10.28 Din, italijanska lira 3.72 Din, francoski frank 2.90 Din, češka krona 1.83 Din.

CENE

g Žitni trg. Promet na žitnem trgu je popolnoma zastal. Ker so cene v inozemstvu nižje vsled ugodnih vesti iz Argentinije in tudi naša ozimna setev kaže ugodno, zato so cene začele padati. Zlasti cena pšenice je popustila na 125 do 127.50 Din za 100 kg, koruza pa celo na 72 na postaji Indjija. Tudi za koruzo je malo zanimanja. Zadnje čase so nemški uvozniki nakupili v naši državi znatne količine otrobov, ki gredo sedaj v Nemčijo. — Na ljubljanski blagovni borzi so cene le malo še nazadovale; pričakovati pa je, da bodo v prihodnjih dneh sledile cenam izvoznega trga.

g Cena kož divjačine. Na zadnji dražbi kož divjačine na ljubljanskem velesejmu 25. februarja je bilo dovolj blaga, toda kakovost ni odgovarjala, zlasti pri lisicah. Kljub temu, da so bile živali ujete pozimi, je bilo mnogo kožuhovine obrabane in zelene. Inozemski strokovni listi javljajo, da leže velike zaloge lisic še neprodane v Londonu in Leipzigu, zato so začeli z močno propagando, da pride krzno te vrste zopet v modo. To je pripomoglo, da je bila večina blaga na dražbi razprodana, četudi po nizkih cenah. Za prvovrstno blago so dosegli: lisice poljske 120—140 Din,

lisice gorske 130—170 Din, kune zlatice 500—580 Din, kune belice 420—500 Din, dihurji 60—90 Din, veverice 6.50 Din, divji zajci 3.85 Din, jazbeci 56—62 Din.

g Vinsko tržišče izven Slovenije. Smederevska in mostarska vina imajo enake vinske cene kakor pri nas in sicer za navadna vina 4 in 5 Din za liter, za boljša, sortirana vina med 5.50—7 D. Cena se ravna skoro povsod po kakovosti, ponekod pa tudi po konzumu. Mnogo cenejša so dalmatinska vina: bela z 11 do 12% alkohola po 2.40—2.80 Din liter, boljša, močnejša s 13 do 14% z otokov po 3—4 Din. Črna navadna so po 1.80—2.40 Din, močnejša in opol po 2.50—3 Din. Banatska (Vršac, Bela cerkev) beležijo sledeče cene: nižja in srednja z 9 do 11% alkohola po 1.20—1.60 D, boljša z 11½ do 13% po 1.70—2.50 Din. Slabša vina gredo za žganjekuho, ker se na ta način boljše vnovejšijo in ker zanje konzum ne mara.

ŽIVINA

g Mariborski živinski sejem 26. febr. Prigon je znašal 16 konj, 18 bikov, 176 volov, 466 krav in 29 telet, skupaj 699 glav. Od teh je bilo prodanih 274 glav. Povprečno so plačevali kupci naslednje cene: debeli voli 2.50—3.50 Din, poldebili voli 2—2.25 Din, vprežni voli 2—3 Din, plemenske krave 2—2.25 Din, krave klobasarice 1.25—1.50 Din, molzne in breje krave 2—2.50 Din, mlada živina 2.50—3 Din, teleta 3—4 Din za kg žive teže.

g Mariborski prašičji sejem 1. marca. Na ta sejm so kmetje pripeljali 223 prašičev, ki so jih prodajali po sledečih cenah: mladji prašiči 5—6 tednov stari 60—70 Din eden, 7—9 tednov stari 90 do 100 Din, 3—4 mesece stari 150—180 Din, 5—7 mesecev stari 200—280 Din, 8—10 mesecev stari 300—380 Din, 1 leto stari 400—450 Din. Kilogram žive teže 4—5.50 Din, mrtve teže 6.50—8.50 Din. Prodanih pa je bilo le 34 prašičev, čemur je deloma krivo slabo vreme, deloma pa tudi pomanjkanje krme za vzdrževanje prašičev za rejo.

Pravilno je, da vprašamo svoj žep, kaj in koliko naj kupimo.

PRAVNI NASVETI

Poravnane dolga s tujo hranilno knjižico. I. K. R. V hranilnici ima vaš brat nekaj dolga, vi pa imate v njej naložen denar. Ker je hranilnica pod zaščito, vam ne izplača denarja. Zato je brat vam poslal nekaj denarja in je predlagal, da s svojo hranilno knjižico poravnate njegov dolg v hranilnici. Vprašate če je to mogoče. — Po uredbi o zaščiti denarnih zavodov sme vsak dolžnik pobotati svoj dolg v zaščitenem denarnem zavodu z vlogo druge osebe do največ 50%. Ostanek pa mora istočasno položiti v gotovini. Torej polovico bratovega dolga poravnate lahko s svojo hranilno knjižico, ako drugo polovico dolga istočasno plačate v gotovini.

Zavarovanje kmetijskih delavcev. J. K. P. Imate mlatilnico in slamoreznicu na živinski pogon. Vse delo s temi stroji opravljate sami s svojo družino. Okrožni urad za zavarovanje delavcev tirja od vas prispevek za zavarovanje in vam grozi z rubežem. Vprašate, če ste dolžni plačati. — Po zakonu o zavarovanju delavcev morajo tudi oni poljedelci, ki uporabljajo stroje na živinski pogon zavarovati delavce, ki so zaposleni pri teh strojih, čeprav so to sami domači ljudje.

Sprejem v podoficirsko šolo. P. M. — Kadar se sprejemajo gojenci v podoficirsko šolo, je to vselej objavljeno v časopisih in je razglas nabit tudi na deski pri okrajnem glavarstvu. Pazite torej na časopisne vesti ali stopite večkrat k okrajnemu glavarstvu, pa boste zvedeli do kedar in kam je treba vložiti prošnjo in kakšne priloge je treba priložiti.

Potrdilo o izplačani doti. I. H. K. Po očetu ste prevzeli posestvo in morate sestram izplačati od očeta obljubljeno doto. Vprašate, kakšne morajo biti pobotnice, da bodo prave. Slišali ste namreč, da morajo biti notarske pobotnice in da so samo te dokaz pri sodnji, da je dota izplačana. — Če hočete imeti dokaz, da ste sestri izplačali doto in da se je sestra z izplačilom te dote popolnoma zadovoljila, tako, da se smatra za popolnoma izplačano ter se torej odpove vsakemu nadaljnjemu zahtevku iz očetove zapuščine, potem vsebuje taka pobotnica istočasno odpoved dedne pravice in se more veljavno sestaviti pri notarju. V takem slučaju sestra ne more po očetovi smrti zahtevati niti nujnega deleža, niti dopolnitev nujnega deleža, ker je bila z doto že popolnoma odpravljena. Če bi pa imeli samo navadno potrdilo od sestre, (ki ni sestavljeno v obliki notarskega zapisa,) da je dobila izplačano doto, potem bi lahko sestra po očetovi smrti zahtevala nujni delež oz. dopolnitev nujnega deleža ter bi smela s tožbo do-

kazati, da dota ni dosegla višine nujnega deleža.

Zavrnjena prošnja invalida. Vložili ste prošnjo za invalidsko podporo in ponovni pregled na invalidsko sodišče, a je bila zavrnjena. Pritožiti se ne marate, rajši trpite. Želite nasveta. — Vaš dopis je pomankljiv in ne vemo, kaj prav za prav hočete, ko pravi, da se ne marate pritožiti, čeprav imate pravi do pritožbe. Le rednim in po zakonu predpisanim potu se mora prostopati in to je pot pritožbe, ako hočete kaj doseči. Z glavo se ne more skozi zid in trma nič ne pomaga. Seveda ni gotovo, da vam bo pritožba kaj pomagala. Vendar če je nečete vložiti, nimate pravice tarnati. Kar se tiče vojnice, so oproščeni vojnice oni, ki uživajo invalidsko podporo in oni, ki so postali v vojaški službi brez lastne krivde nesposobni. Ako ste torej vojni invalid, vložite pritožbo proti pogrešnemu vpisu za vojničarja na komando vojnega okrožja.

Težke posledice nesrečne kupčije. J. Z. H. Po nevednosti je vaša mati predrago plačala neuporaben star avto. Radi tega je prišlo do pravde, ki se je končala po zaslišanju izvedencev s poravnavo. Vendar s to poravnavo vaša mati, ni mogla biti zadovoljna, ker je s to kupčijo mati upropastila vaš denar, zato vprašate, če morete vi, ki ste še mladoletni, zahtevati obnovitev tožbe. — Iz vašega popisa sledi, da je mati bila zastopana v pravdi po advokatu ter vam bo mogel ta na temelju pravnega spisa svetovati, če je sploh kaj mogoče ukreniti v tej stvari, kar je nam nemogoče, brez vpogleda v dotični spis. Ravnotako se lahko obrnete na vašega varstvenega sodnika in vam bo tudi ta razložil stanje stvari. Odsvetujemo vam, da sumničite kogarkoli, da je bil podkupljen, sicer lahko padete v novo tožbo, v kateri bi bili obsojeni radi obrekovanja ako se vam ne posreči dokazati popolno resničnost vaših sumničenj.

Stroški zapora se morajo plačati. N. N. R. Posestnikov sin ima plačati večjo vsoto za stroške zapora, ki ga je odslužil. Ker se namerava fant poročiti, vprašate, če lahko oče izroči posestvo svoji bodoči snahi, a ne sinu, tako da se sin izogne stroškom plačanja zapora. — Če bo oče posestvo izročil sinovi ženi, se ne bo moglo tirjati stroškov izvršene kazni od žene in njenega posestva, pač pa od njenega moža. Radi teh stroškov sicer ne bo mogoča vknjižba na posestvu žene, pač pa bo mož v neprestani nevarnosti, da mu sodni eksekutor kjerkoli ne zarubi gotovino, ki jo bo imel pri sebi, n. pr. na potu na sejm ali s sejma itd